

2. ÜNİTE : OLASILIK

OLASILIK (9. sınıf konusudur. Konuya başlarken hatırlatma olarak kısaca üzerinde duracağız.)

Madeni bir paranın atılması olayında üst yüze **yazı (Y)** veya **tura (T)** gelir. Paraların atılması olayına “ **deney** ”, gelebilecek sonuçlara da “ **çıktı** ” adı verilir.

Bir deneyin mümkün olan tüm çıktılarının kümesine “ **örneklem uzay** ” adı verilir ve **E** harfi ile gösterilir.

A olay ise $P (A)$ olasılık değerini gösterir.

Özellik: **A** , **E** örneklem uzayda bir olay olsun. **A** olayının olması

olasılığı, $P (A) = \frac{s (A)}{s (E)}$ eşitliği ile bulunur.

$s (A)$ → **A ’nın eleman sayısıdır.**

$s (E)$ → **E ’nin eleman sayısıdır.**

Örnek: İki madeni paranın atılması olayında üst yüze gelenlerden birinin yazı gelme ihtimalini bulunuz.

Soru : Üç madeni paranın atılması olayında üst yüze;

A) Gelenlerden birinin tura gelmesi olasılığı kaçtır ?

B) Gelenlerden en az ikisinin yazı gelmesi olasılığı kaçtır ?

Soru : İki zarın havaya atılıyor. Üst yüze gelen sayıların;

A) İkisinin de aynı olma ihtimali kaçtır ?

B) İkisinin de farklı olması olasılığı kaçtır ?

C) İkisinin de asal sayı olması olasılığı kaçtır ?

D) Birinin diğerinden 1 fazla olma olasılığı kaçtır ?

E) Toplamının en az 10 olması olasılığı kaçtır ?

F) Birinin, diğerinin tam katı olma olasılığı kaçtır ?

Soru : Herkesin İngilizce veya Almanca bildiği 48 kişilik kafilede; 32 kişi İngilizce, 21 kişi de Almanca bilmektedir. Bu kafileden seçilen birinin her iki dili de bilme olasılığı kaçtır ?

Soru : Farklı 4 tarih ve 3 coğrafya kitabı bir rafa yan yana diziliyor. 4 tarih kitabının bir arada olma olasılığı kaçtır ? (**Permütasyondan yararlanılır.**)

Soru : Bir torbada 4 kırmızı, 3 beyaz ve 2 siyah top vardır. Bu torbadan çekilen üç topun;

A) İkisinin beyaz, birinin kırmızı olma olasılığı kaçtır ? (**Kombinasyondan faydalanılır. Sonradan işleyeceğimiz bileşik olaylardan da bulunabilir.)**

B) İkisinin kırmızı olma olasılığı kaçtır ?

C) Her birinin farklı renkte olma olasılığı kaçtır ?

Soru : 7 pozitif, 8 negatif sayı arasından üç sayı seçiliyor. Seçilen sayıların çarpımının negatif olma ihtimali kaçtır ?

Soru :

Noktalardan oluşturulacak olan çokgenin üçgen olma olasılığı kaçtır ?

2. 1. Koşullu Olasılık

Tanım: A ve B olayları E örnek uzayında (bir olayın tüm çıktıların kümesi) iki olay A ve B olsun.

B olayının gerçekleştiği bilindiğine göre A olayının gerçekleşmesi olasılığına “ A ’nın B ’ye bağlı koşullu olasılığı ” denir ve $P (A / B)$ ile gösterilir.

$$P (A / B) = \frac{s (A \cap B)}{s (B)}$$

A olayının eleman sayısı

olarak bulunur.

B olayının eleman sayısı

($P (B) > 0$ olmalıdır.)

(Evrensel kümeden koşulu sağlayan elemanlar seçilir. Bu koşula bağlı istenen elemanlar alınır.)

Örnek: Herkesin en az bir oyun bildiği 40 kişilik grupta; 25 kişi tavla, 22 kişi de okey bilmektedir. Bu gruptan seçilen bir kişinin tavla bildiği bilindiğine göre, bu kişinin okeyi de bilmesi olasılığı kaçtır ?

Soru : Üstünde tüm rakamların yazılmış olduğu 10 adet topun bulunduğu torbadan çekilen bir topun numarasının çift sayı olduğu bilindiğine göre, çekilen topun 4 'ün katı olma olasılığını bulunuz.

Soru : Üstünde $1, 2, 3, \dots, 29, 30$ sayıları yazılmış 30 adet topun bulunduğu torbadan çekilen bir topun numarasının tek sayı olduğu bilindiğine göre, çekilen topun asal sayı olma olasılığını bulunuz.

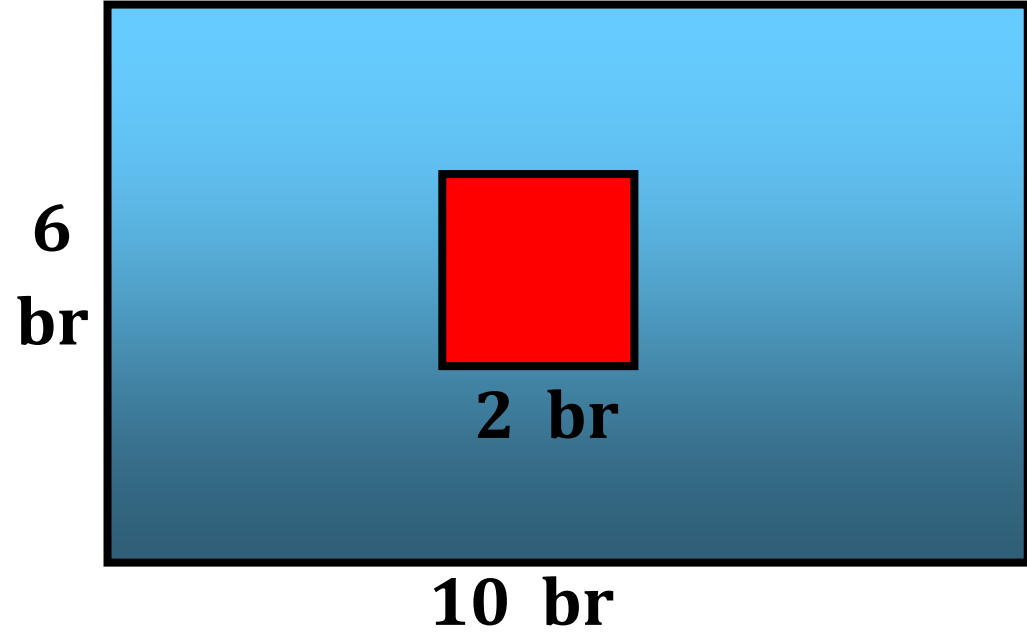
Soru : Bir çift zarın atılması olayında üst yüze gelen sayılardan birinin 4 geldiği bilindiğine göre, diğer sayının da çift sayı gelmesi ihtimali kaçtır ?

Soru : $K = \{ -4, -3, -2, -1, 0, 2, 3, 5 \}$ kümesinden iki eleman seçiliyor. Elemanlardan birincinin negatif ikincinin ise pozitif olduğu bilindiğine göre, bu iki sayının toplamının pozitif olma olasılığı kaçtır ?

Soru : $\{ 0 , 1 , 2 , 3 , 4 , 5 \}$ sayıları kullanılarak yazılabilecek üç basamaklı sayılardan seçilen bir sayının 5 ile bölündüğü bilindiğine göre, bu sayının son basamağının 0 olması olasılığı kaçtır ?
(Çarpmayla sayma yönteminden faydalanılır.)

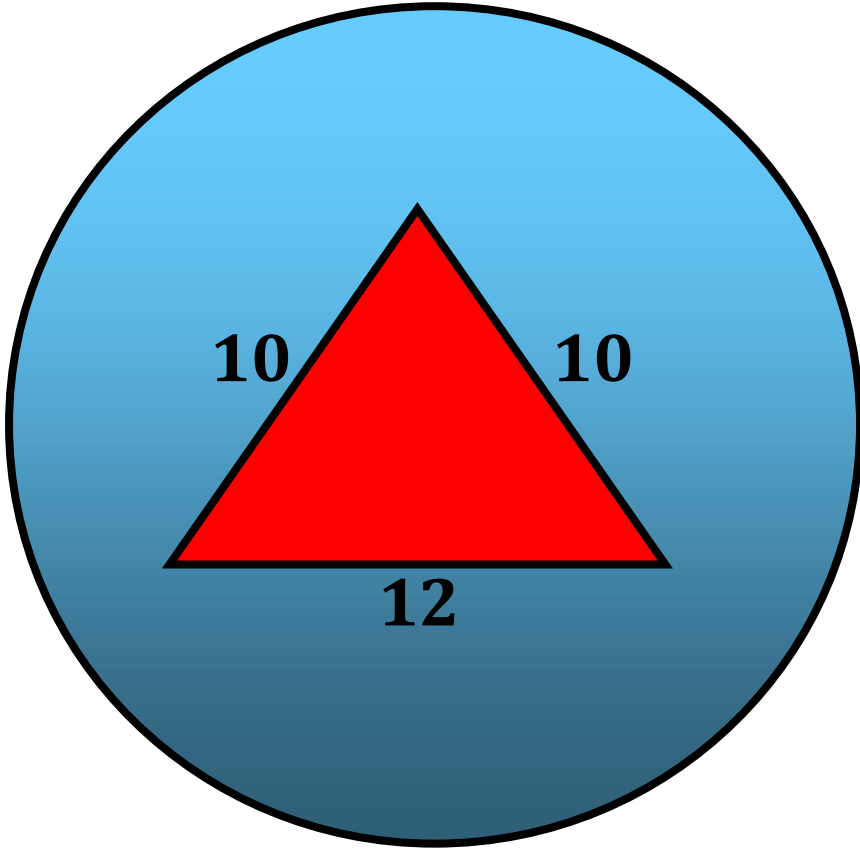
Soru : İçinde 4 siyah ve 6 beyaz bilyenin bulunduğu bir torbadan aynı anda çekilen iki bilyenin aynı renkli olduğu bilindiğine göre, bilyelerin siyah renk olma olasılığı kaçtır ? (**Kombinasyondan faydalanılır.)**

Soru : Aşağıda verilen dikdörtgen şeklindeki çerçevenin içerisine kare şeklinde bir hedef tahtası asılıyor. Uzaktan atılan bir okun dikdörtgeni vurduğu bilindiğine göre, okun kare hedefi vurması olasılığı kaçtır ? (Dikdörtgenin Alanı = Kısa Kenar . Uzun Kenar , Karenin Alanı = (Kenar Uzunluğu)² idi.)

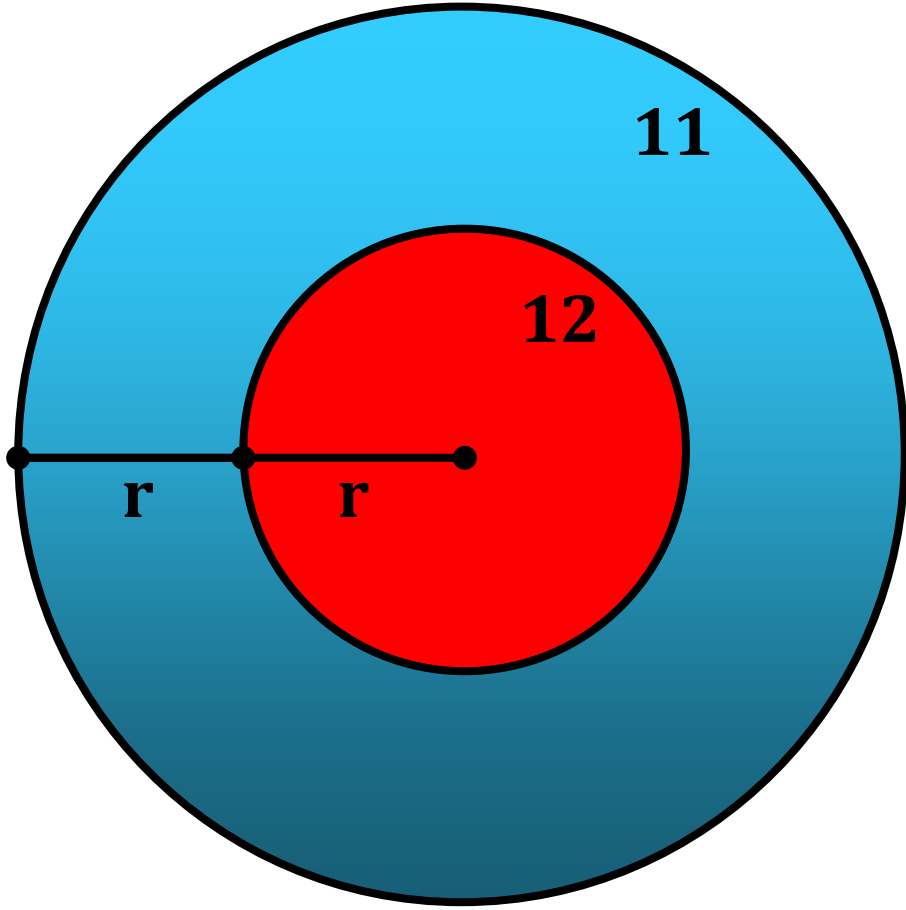

Soru : Aşağıda verilen $r = 10$ br yarıçaplı daire şeklindeki hedef tahtası üzerine bir üçgen çiziliyor. Uzaktan atılan bir okun daireyi vurduğu bilindiğine göre, okun üçgen hedefi vurma olasılığı kaçtır ?

(Dairenin Alanı $= \pi \cdot r^2$, Üçgenin Alanı $= \frac{\text{Taban.Yükseklik}}{2}$ idi.
 $\pi = 3$ olarak alınız.)

Soru : Aşağıda verilen r ve $2r$ yarıçaplı daireler hedef tahtası olarak duvara asılıyor. Uzaktan atılan bir okun daireyi vurduğu bilindiğine göre, okun hedefi 11 puanlık bölgeden vurma olasılığı kaçtır ?

Tanım: A ve B, E örneklem uzayında iki olay olsun. A olayının gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi B olayının gerçekleşme olasılığını değiştirmiyorsa A ile B olaylarına “**bağımsız olaylar**” adı verilir.

A ve B iki **bağımsız olay** ise,

$$P (A \cap B) = P (A) \cdot P (B) \quad \text{olarak alınır.}$$

Not: A ve B iki **ayrık olay** (kesişimleri boş küme olan olaylar) ise, $P (A \cap B) = 0$ olarak alınır.

İşlemlerde $P (A \cup B) = P (A) + P (B) - P (A \cap B)$ eşitliğinden de yararlanılır.

Örnek: A) A ve B ayrık iki olay olsun. $P (A) = \frac{8}{15}$, $P (B) = \frac{3}{5}$
ise $P (A \cup B) = ?$

B) A ve B bağımsız iki olay olsun. $P(A) = \frac{8}{15}$, $P(B) = \frac{3}{5}$ ise
 $P(A \cup B) = ?$

Soru : A ve B bağımsız iki olay olsun. $P (A \cup B) = \frac{4}{5}$, $P (A) = \frac{2}{5}$
ise $P (B) = ?$

Bileşik Olaylar

Bir deney sonucu, sonlu sayıda tekrar edilmiş olsun.

Tüm olayların gerçekleşmesi için, olayların gerçekleşmesi ihtimalleri çarpılır.

Örnek: Bir zar ve bir madeni para birlikte havaya atılıyor. Paranın tura, zarın ise bir çift sayı gelme ihtimali kaçtır ?

Soru : Bir zar üç defa arka arkaya havaya atılıyor. Üst yüze gelen sayının;

A) Birinci ve ikinci atışta 6 gelme, üçüncü atışta ise 6 gelmeme ihtimali kaçtır ?

B) Üç atışta da aynı sayının gelmemesi ihtimali kaçtır ? (5 / 9)

Soru : 5 siyah, 4 beyaz ve 3 kırmızı bilye bulunan torbadan çekilen toplar geri torbaya konmamak üzere;

A) Çekilen iki topun ikisinin de kırmızı olma olasılığı kaçtır ?
(Kombinasyondan da yapılabilir.)

B) Çekilen üç toptan birincinin siyah, ikincinin beyaz, üçüncünün kırmızı gelme olasılığı kaçtır ?

C) Çekilen üç toptan üçünün de farklı renkte olma olasılığı kaçtır ?

Soru : Bir torbadaki beyaz bilyelerin sayısı, siyah bilyelerin sayısının yarısına eşittir. Torbadan ard arda alınan bilyenin ikisinin de siyah olma ihtimali $\frac{3}{7}$ ise torbada kaç bilye vardır ?

Soru :

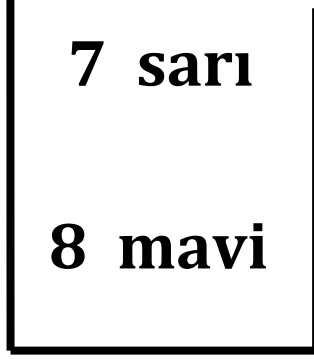
3 sarı
2 mavi

2 sarı
3 mavi

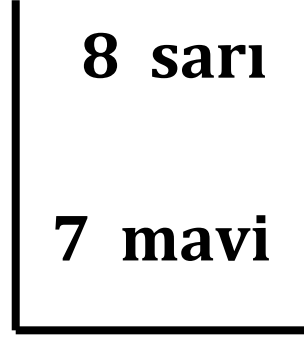
1 sarı
4 mavi

Üç kutudan biri seçilip içinden bir top çekiliyor. Çekilen topun mavi renkli olma ihtimali kaçtır ?

Soru :

A torbası

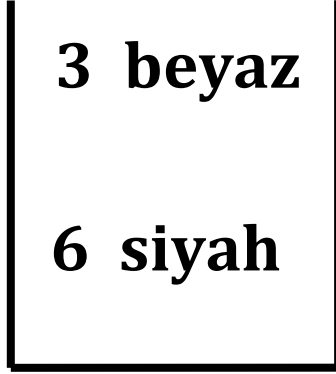

B torbası

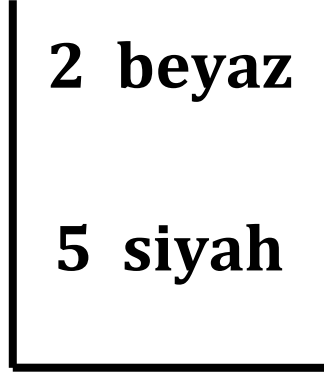
Bir zar havaya atılıyor. Zarın üst yüzüne 2 'den büyük sayı gelirse A 'dan, 3 'ten küçük sayı gelirse B torbasından bir top çekiliyor. Çekilen to-

pun mavi renkli olma olasılığı kaçtır ?

Soru :

A torbası

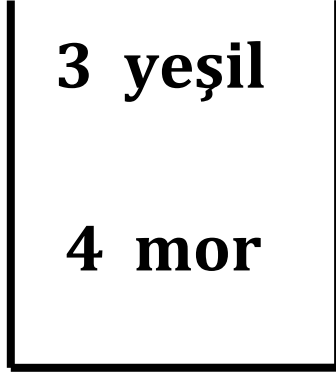

B torbası

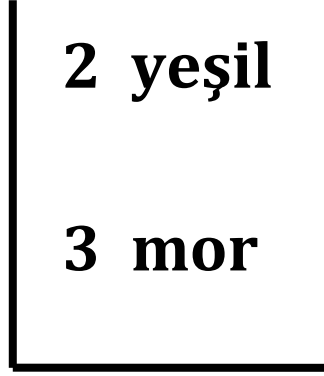
topun siyah olma olasılığı kaçtır ?

A torbasından rastgele bir top alınıp, rengine bakılmaksızın B torbasına atılıyor. Sonra B torbasından bir top alınıp rengine bakılıyor. Alınan

Soru :

A torbası

B torbası

A torbasından rastgele bir top alınıp, rengine bakılmaksızın B torbasına atılıyor. Sonra B torbasından bir top alınıp rengine bakılmaksızın A

torbasına atılıyor. Son durumun başlangıç ile aynı olma ihtimali kaçtır ?

Soru : Aslı ile Yusuf bir hedefe birer kez ateş ediyorlar. Aslı'nın hedefi vurma olasılığı $\frac{2}{5}$, Yusuf'un hedefi vurma olasılığı ise $\frac{3}{4}$ 'tür.

A) Hedefi sadece Aslı'nın vurma olasılığı kaçtır ?

(Hatırlatma : $P (A ') = 1 - P (A)$ idi.)

B) İkisinin de vuramama olasılığı kaçtır ?

C) Aslı'nın veya Yusuf'un hedefi vurma olasılığı kaçtır ?

Soru : Bir yarışta A şahsının kazanma olasılığı $\frac{3}{7}$, B şahsının kazanma olasılığı ise $\frac{2}{5}$ 'tir. Aynı yarışta A şahsının kazanma veya B şahsının kazanmama olasılığı kaçtır ?

Soru : Üç kişinin sırası ile bir sınavda başarılı olma ihtimalleri sırası ile $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{2}$ ve $\frac{1}{3}$ 'tür. Üçünün de girdiği aynı sınavı içlerinden sadece birinin kazanma olasılığı kaçtır ?

Soru : 7 anahtarın içinde sadece bir tanesi kişinin ev kapısını açmaktadır. Kişi elindeki anahtarları denemekte, kapı açılmadığında anahtarı bir kenara ayırmaktadır. Kişinin denemeler sonucunda kapıyı en çok üçüncü seferde açma ihtimali kaçtır ?